

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 304/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. O. F., B., vo veci namietaného porušenia čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 1 a jeho základných práv podľa čl. 10 ods. 1, 2 a 3 a čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 20 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 9 C 200/2008 zo 14. apríla 2009 a Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 163/09 z 20. mája 2009 a takto

rozhodol:

Sťažnosť Mgr. O. F. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2009 doručená sťažnosť Mgr. O. F. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 1 a svojich základných práv podľa čl. 10 ods. 1, 2 a 3 a čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a podľa čl. 20 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 C 200/2008 zo 14. apríla

2009 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 163/09 z 20. mája 2009.

Zo sťažnosti a z priložených listinných dôkazov vyplýva, že okresný súd napadnutým rozhodnutím zamietol žiadosť sťažovateľa o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v konaní o zaplatenie peňažnej sumy s prísl. a rozhodol tak, že sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Na základe jeho odvolania krajský súd uznesenie okresného súdu potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľa citovanými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu označených základných práv. Všeobecné súdy bez relevantného dôvodu neprihliadli na to, že sťažovateľ nemá žiadne príjmy na to, aby mohol zaplatiť súdne poplatky. Sťažovateľ uviedol, že „bol spôsobilý na odpustenie súdneho poplatku s tým, že ho porušovatelia neoslobodili, tým mu bránili, aby si úspešne hájil svoje základné ústavné právo podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky na súde, lebo mu neposkytli ako spôsobilému na oslobodenie od súdneho poplatku súdnu ochranu“.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov listiny a ústavy postupmi a rozhodnutiami okresného súdu sp. zn. 9 C 200/2008 zo 14. apríla 2009 a krajského súdu sp. zn. 3 Co 163/09 z 20. mája 2009 s tým, aby boli namietané uznesenia zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Napokon požaduje aj priznanie finančného zadošťačenia 200 000 Sk a náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich označených práv podľa listiny a ústavy postupmi a rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktoré ho neoslobodili od platenia súdnych poplatkov v súdnom konaní. Výška súdneho poplatku vzhľadom na jeho majetkové a príjmové pomery predstavuje reálnu a objektívnu prekážku prístupu sťažovateľa k súdu.

1. Čo sa týka tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 9 C 200/2008 a jeho uzneseníu zo 14. apríla 2009, ústavný súd ju v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. V danom prípade proti uzneseniu okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa mal

krajský súd v odvolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu preskúmať napadnuté uznesenie okresného súdu.

Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Sťažovateľ sa ochrany svojich práv v súvislosti s nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/200/2008 (uznesením okresného súdu zo 14. apríla 2009) mohol podľa platnej právnej úpravy občianskeho súdneho konania domáhať priamo pred všeobecnými súdmi vyššej inštancie využitím opravných prostriedkov (odvolania a prípadne aj dovolania, ak by nezákonné rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa spôsobilo vo svojich dôsledkoch odňatie možnosti sťažovateľa konať pred súdom), túto možnosť aj využil, a toto rozhodnutie bolo preto predmetom prešetrovania pred krajským súdom.

Právomoc všeobecných súdov poskytnúť v tomto smere ochranu sťažovateľovmu právu na spravodlivé súdne konanie na základe opravných prostriedkov, ktorá vyplýva priamo z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku [ďalej len „OSP“ (§ 201 a nasl. a § 237 písm. f) OSP)], vylučuje (s ohľadom na znenie čl. 127 ods. 1 ústavy) právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnosti smerujúcej priamo proti procesnému postupu a rozhodnutiu okresného súdu ako súdu prvého stupňa (obdobne napr. m. m III. ÚS 409/08 a III. ÚS 67/09).

Ústavný súd z uvedeného dôvodu sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 3 Co 163/09 a jeho uzneseniu z 20. mája 2009.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť treba v tejto časti považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľ tvrdí, že nepriznaním požadovaného oslobodenia od súdnych poplatkov sa mu nedostane súdnej ochrany v súvislosti s vymáhanou peňažnou sumou (pretože nemá žiadny príjem a nemôže si dovoliť súdny poplatok zaplatiť), teda v konečnom dôsledku z toho vyplýva, že všeobecné súdy nebudú o jeho žalobe meritórne konať (konanie bude musieť byť zastavené). Inak povedané, sťažovateľ sa domnieva, že postupom okresného súdu a krajského súdu, ktoré mu nepriznali oslobodenie od súdnych poplatkov, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Predovšetkým treba zásadne uviesť, že k zásahu do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sťažovateľ v podstate namieta, nedochádza nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov, ale až následným zastavením konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, lebo iba týmto rozhodnutím môže dôjsť prípadne k odmietnutiu poskytnúť súdnu ochranu. Z tohto pohľadu preto ústavný súd nenachádza bezprostrednú príčinnú súvislosť medzi uznesením krajského súdu, proti ktorému sťažnosť smeruje, a označenými základnými právami podľa ústavy a listiny.

Krajský súd navyše sťažovateľovi logicky ozrejmil, prečo potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, pretože pri skúmaní podmienok na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov nie je podstatný iba

majetkový či sociálny stav osoby, ktorej oslobodenie má byť poskytnuté, ale aj povaha uplatňovaného nároku a jeho oprávnenosť. Podmienky musia byť splnené súčasne. Vychádzajúc z okolností daného prípadu a preskúmania uznesenia krajského súdu vyplýva, že ten rozhodoval v zmysle § 138 ods. 1 OSP.

Vzhľadom na to nepovažoval už ústavný súd za potrebné zaoberať sa osobitne namietaným porušením čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 1 listiny, keďže tieto ustanovenia neobsahujú základné práva a môžu byť spravidla porušené iba za predpokladu, že ústavný súd vysloví porušenie niektorého základného práva alebo slobody podľa druhej hlavy listiny, druhej hlavy ústavy, resp. podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy (napr. m. m. IV. ÚS 232/05, IV. ÚS 247/05).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2009